

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Філософський факультет
Кафедра української філософії та культури**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана з навчальної роботи

_____ Наталія ГОРБОВЦОВА

« ____ » _____ 2023 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Українська та зарубіжна культура**

для студентів

галузь знань
спеціальність
рівень вищої освіти
освітня програма
вид дисципліни

12 “Інформаційні технології”
123 “Комп’ютерна інженерія”
перший
Інженерія комп’ютерних систем і мереж
обов’язкова

Форма навчання	<u>денна</u>
Навчальний рік	<u>2023/2024</u>
Семестр	<u>5</u>
Кількість кредитів ECTS	<u>3</u>
Мова викладання	<u>українська</u>
Форма заключного контролю	<u>залік</u>

Викладач:

Світлана СТОРОЖУК, доктор філософських наук, професор кафедри української філософії та культури

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__р.

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__р.

Розробник:

Світлана СТОРОЖУК, доктор філософських наук, професор кафедри української філософії та культури

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Завідувач кафедри комп'ютерної інженерії

_____ **Юрій БОЙКО**

Протокол № ____ від « ____ » _____ 2023
р.

Схвалено науково-методичною комісією факультету радіофізики, електроніки та комп'ютерних систем

Протокол №__ від «__» _____ 2023 р.

Голова науково-методичної комісії

Сергій РАДЧЕНКО

« ____ » _____ 2023 р.

ВСТУП

1. Мета дисципліни – забезпечити філософсько-культурологічну складову підготовки висококваліфікованих, конкурентоздатних фахівців першого рівня освіти, надати їм теоретичні й практичні знання, вміння та навички, що сприятимуть виконанню професійних обов'язків за обраною спеціальністю та інтеграції здобувачів освіти у європейський і світовий науковий, освітній і культурний простір.

2. Попередні вимоги до опанування навчальної дисципліни: До вивчення дисципліни «Українська та зарубіжна культура» необхідно отримати повну середню освіту та володіти елементарними навичками критичної інтерпретації інформації щодо культурних процесів та подій.

3. Анотація навчальної дисципліни: Навчальна програма «Українська та зарубіжна культура» створена на базі наукової школи кафедри української філософії і культури філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Дисципліна «Українська та зарубіжна культура» викладається українською літературною мовою та знайомить студентів з основними тенденціями розвитку української та зарубіжної культури, розкриває місце та роль української культурної спадщини в світовому процесі, висвітлюються особливості формування української ідентичності та самобутність української культурної спадщини. Опанування дисципліни дає можливість студентам познайомитися зі світоглядними та соціокультурними передумовами історичного та культурного поступу людства, основними мистецькими напрямками та постатями, які визначали культурний поступ людства, ціннісною та світоглядними підвалинами розвитку суспільства в різні історичні періоди. Вагоме значення відводиться всебічному вивченню української культури у нерозривному зв'язку з культурними надбаннями зарубіжних країн протягом всієї світової історії. Такий підхід дає можливість визначити сутність культури, загальні закономірності її розвитку, роль у процесі етнічного самовизначення, збереженні національної єдності та значення останньої в сучасному глобалізованому світі.

4. Завдання (навчальні цілі):

- сформувані у здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» ряд загальних компетентностей, необхідних для виконання професійних обов'язків за обраною спеціальністю;
- сформувані у здобувачів вищої освіти здібності до самостійного аналізу специфіки різних культур та їх взаємозв'язків;
- ознайомити здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» з поведінковими стереотипами в різні епохи і в різних культурах;
- сформувані здібності до критичного сприйняття чужих думок та ідей та пошуку власних шляхів вирішення проблеми та критичного аналізу власних матеріалів;
- сформувані компетенції у сфері міжкультурного діалогу та здатність працювати в міжнародному контексті.
- сформувані у здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» здатність до аналізу економічних, політичних, духовних, соціальних факторів, що

впливають на систему світосприйняття людей і моделі їхньої поведінки та світобачення;

- забезпечити повне досягнення здобувачами вищої освіти програмних компетентностей та очікуваних результатів навчання за дисципліною «Українська та зарубіжна культура».

Згідно освітньої програми «Інженерія комп'ютерних систем і мереж» та вимог Стандарту вищої освіти України (перший (бакалаврський) рівень вищої освіти (шостий рівень НРК України), галузь знань 12 **Інформаційні технології, спеціальність 123 Комп'ютерна інженерія**) дисципліна забезпечує набуття студентом таких *компетентностей*:

ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК6. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК7. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

5. Результати навчання:

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
од	Результат навчання			
	Знати:			
1.1	Поняття культури та його багатозначність. Основні функції культури. Морфологія культури. Основи періодизації культури. Предметне поле та завдання культурологічних досліджень. Поняття «етнос», «народ», «нація». Національна культура як особлива сфера спілкування. Джерела та складники національної культури.	Лекція, семінарські заняття, самостійна робота	Усна доповідь, презентація самостійної роботи, дискусії, письмова контрольна робота	5
1.2	Основні етапи антропосоціогенезу. Поняття неолітичної революції. Міфологія як історично перша форма світогляду. Проблема виникнення мови. Генезис моральної свідомості та мистецтва. Особливості розвитку культури на Стародавньому Сході.	Лекція, семінарські заняття, самостійна робота	Усна доповідь, презентація самостійної роботи, дискусії, письмова контрольна робота	5

1.3	Періодизація культури Античності. Загальна характеристика міфології Стародавньої Греції та Стародавнього Риму. Мистецтво Стародавньої Греції та Стародавнього Риму. Філософія як особлива форма культури Античності. Структура міфологічного простору давніх слов'ян. Специфічні риси слов'янської міфології.	Лекція, семінарські заняття, самостійна робота	Усна доповідь, презентація самостійної роботи, дискусії, письмова контрольна робота	5
1.4	Періодизація Середньовічної культури. Роль християнства у розвитку Середньовічної культури. Європейське середньовічне мистецтво: основні напрями. Становлення університетської освіти і науки в епоху Середньовіччя. Київська Русь як соціокультурна система. Значення християнства для культури Київської Русі. Феномен двовір'я. Мистецтво Київської Русі: загальна характеристика. Філософська та соціально-політична думка Київської Русі: загальна характеристика.	Лекція, семінарські заняття, самостійна робота	Усна доповідь, презентація самостійної роботи, дискусії, письмова контрольна робота	5
1.5	Періодизація та загальна характеристика епохи Відродження. Мистецтво Відродження: основні напрями та представники. Соціально-політична думка епохи Відродження: загальна характеристика. Тенденції та явища українського Відродження. Реформаційно-гуманістичний напрям в українській культурі. Братський рух та полемічна література в Україні.	Лекція, семінарські заняття, самостійна робота	Усна доповідь, презентація самостійної роботи, дискусії, письмова контрольна робота	5
1.6	Передумови становлення барокового мистецтва. Феномен бароко. Світоглядні засади культури Просвітництва. Рационалістична картина світу доби Просвітництва та її вплив на культуру та мистецтво. Феномен бароко в українській культурі.	Лекція, семінарські заняття, самостійна робота	Усна доповідь, презентація самостійної роботи, дискусії, письмова контрольна робота	5
1.7	Соціокультурні трансформації європейського світу у XIX ст. Філософський песимізм та волюнтаризм та їхній вплив на мистецтво. Західноєвропейське мистецтво XIX століття: основні	Лекція, семінар, самостійна робота	Усна доповідь, презентація самостійної роботи, дискусії, письмова контрольна	5

	напрями та представники. Модерн в культурі: основні представники, загальна характеристика стилю. Періодизація української культури XIX століття. Дворянський період. Народницький період. Модерний період.		робота	
1.8	Духовна ситуація XX – початку XXI ст. Модерн та Постмодерн. Основні риси цифрової цивілізації. Авангардистське мистецтво першої половини XX ст.: основні напрями та представники. Масова культура. Мультикультуралізм, глобалізація та універсалізація культури. Цифровізація культури. Українське мистецтво XX століття як частина світової художньої культури. Сучасні культурологічні проблеми європейської інтеграції України.	Лекція, семінарські заняття, самостійна робота	Усна доповідь, презентація самостійної роботи, дискусії, письмова контрольна робота	5
	Вміти:			
2.1	Самостійно працювати з різними літературними джерелами та критично аналізувати опрацьований теоретичний матеріал	Семінарські заняття, самостійна робота	Усна доповідь, дискусії, письмова контрольна робота, презентація самостійної роботи	10
2.2	Вміти системно мислити та застосовувати творчі здібності і для аналізу моральних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства, і для формування нових ідей	Семінарські заняття, самостійна робота	Усна доповідь, дискусії, письмова контрольна робота, презентація самостійної роботи	10
2.3	Використовувати понятійно-категоріальний апарат культурології для аналізу та роз'яснення основних соціокультурних проблем сьогодення	Семінарські заняття, самостійна робота	Усна доповідь, дискусії, письмова контрольна робота, презентація самостійної роботи	10
	комунікація:			
3.1	Вміти проводити автономно та у групі міжкультурні дослідження, використовуючи понятійно-категоріальний апарат культурології та новітні методи та підходи для характеристики соціокультурних процесів, що	Семінарські заняття, самостійна робота	Усна доповідь, дискусії, індивідуальна творча робота, презентація самостійної роботи	10

	відбуваються в культурних регіонах світу та публічно презентувати результати проведених досліджень у вигляді доповідей й презентацій			
3.2	Вміти адаптуватись до нових ситуацій, обґрунтовувати, приймати та реалізовувати у межах компетенції рішення	Семінарські заняття, самостійна робота	Усна доповідь, дискусії, індивідуальна творча робота, презентація самостійної роботи	10
3.3	Вміти спілкуватись усно та письмово з професійних питань українською мовою та вести полеміку стосовно питань ділової культури в умовах глобалізації та міжкультурного діалогу на основі володіння категоріально-поняттєвим апаратом культурології.	Семінарські заняття, самостійна робота	Усна доповідь, дискусії, індивідуальна творча робота, презентація самостійної роботи	10
	автономність та відповідальність:			
4.1	Усвідомлювати необхідність навчання впродовж усього життя з метою поглиблення набутих та здобуття нових знань, удосконалення креативного мислення; самостійно шукати та критично опрацьовувати наукову літературу, вільно володіти методами обробки, аналізу та синтезу наукової інформації	Семінари, самостійна робота	Усна доповідь, дискусії, презентація самостійного дослідження	4
4.2	оцінювати отримані результати, аргументовано захищати прийняті рішення та нести відповідальність за достовірність та незаангажованість самостійних досліджень та оцінок	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження	4
4.3	вирішувати самостійно комплексні завдання, пов'язані з верифікацією результатів авторських досліджень та узагальнень, присвячених тим чи іншим соціокультурним проблемам	Семінари, самостійна робота	Усна доповідь, дискусії, презентація самостійного дослідження	4

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни	Програмні результати навчання																
	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6.	1.7	1.8	2.1	2.2	2.3	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2	4.3
ПРН8. Вміти системно мислити та застосовувати творчі здібності до формування нових ідей.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН16. Вміти оцінювати отримані результати та аргументовано захищати прийняті рішення.									+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН17. Спілкуватись усно та письмово з професійних питань українською мовою та однією з іноземних мов (англійською, німецькою італійською, французькою, іспанською).	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН19. Здатність адаптуватись до нових ситуацій, обґрунтовувати, приймати та реалізовувати у межах компетенції рішення.									+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН20. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж усього життя з метою поглиблення набутих та здобуття нових фахових знань, удосконалення креативного мислення.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

7. Схема формування оцінки

7.1. Форми оцінювання студентів (форми контролю):

Поточне оцінювання:

Усна доповідь – РН 1.1-3.3 – 40 балів / 20 балів

Дискусії – РН 1.1-3.3 – 20 балів / 10 балів

Презентація самостійної роботи – РН 1.1-3.3 – 20 балів/ 10 балів

Письмова контрольна робота – РН 1.1-2.3 – 10 балів/ 5 балів

Індивідуальна творча робота – РН 3.1-3.3 – 10 балів/ 5 балів

- семестрове оцінювання: у формі заліку

Підсумкова оцінка з освітнього компонента, підсумковою формою контролю за яким встановлено залік, визначається як сума оцінок (балів) за всіма успішно оціненими результатами навчання. Оцінки нижче мінімального порогового рівня до підсумкової оцінки не додаються. Обов'язковим для отримання позитивної підсумкової оцінки (60 балів і вище та «зараховано») є успішне виконання всіх форм оцінювання. Перескладання семестрового контролю з метою покращення позитивної оцінки не допускається.

7.2. Організація оцінювання:

Усні доповіді, презентація самостійної роботи, індивідуальна творча робота оцінюються впродовж семестру. Письмова контрольна робота проводиться по закінченню розгляду тем 1-15(Таб.8) на семінарському занятті. У разі відсутності

студента на семінарському занятті, розглянуті на семінарі питання відпрацьовуються у письмовій формі.

7.3. Шкала відповідності оцінок:

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

**8. Структура навчальної дисципліни.
Тематичний план лекцій і семінарських занять**

п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самостійна робота
	Тема 1 Культура як об'єкт міждисциплінарного дослідження Самостійна робота: Основні концепції культури. Культура як соціальний феномен. Феномен контркультури.	1	0,5	3
	Тема 2. Ранні форми культури Самостійна робота: Своєрідність та основні риси міфологічного мислення. Міф і міфологія. Особливості міфологічної свідомості за Л. Леві-Брюлем.	1	0,5	3
	Тема 3. Джерела та складники формування української культури Самостійна робота: Особливості становлення національної культури. Етнічні та політичні нації . Національна та народна культура. Єдність і взаємозалежність світової та національної культури	2	1	3
	Тема 4. Античність як тип культури Самостійна робота: Головні культурні здобутки цивілізацій Стародавнього Сходу (Єгипет, Месопотамія, Індія, Китай). Образ героя в давньогрецькій культурі.	2	1	3
	Тема 5. Витоки української культури Самостійна робота: Дослов'янське населення України та його культура.	2	1	3
	Тема 6. Культура європейського Середньовіччя Самостійна робота: Християнство як світоглядна основа візантійської культури. Феномен народного християнства. Особливості народного світогляду в добу Середньовіччя. Середньовічний героїчний епос: «Пісня про Нібелунгів», «Пісня про Роланда», легенда про Тристана та Ізольду.	2	1	3
	Тема 7. Культура Середньовічної Русі Самостійна робота: Галицько-Волинська держава як політичний і культурний спадкоємець Києва. Аналіз давніх вірувань українців у творчості І. Огієнка. Двоєвір'я як один із елементів трансляції колективних споминів.	2	1	3

	<p>Тема 8. Культура європейського Відродження</p> <p>Самостійна робота: Світоглядні підвалини ренесансної культури. Образ людини та Бога в культурі Відродження. Світоглядні передумови, своєрідність прояву та наслідки ренесансної демономанії. Дияволізм і дегуманізація людини в період Ренесансу.</p>	2	1	3
	<p>Тема 9. Українська культура XIV-XVI ст.</p> <p>Самостійна робота: Розвиток національно-культурного та релігійного життя в Україні у XIV–XVI ст. Становлення української літературної мови у період Відродження (за роботами І. Огієнка). Народне малярство періоду Відродження.</p>	2	1	3
0	<p>Тема 10. Культура Нового часу та доби Просвітництва</p> <p>Самостійна робота: Класичний театр та драматургія XVII ст. Караваджизм. Міф як знаряддя влади (Б. Фонтенель). Ідейні витoki та своєрідність стилю рококо. Основні принципи світського гуманізму.</p>	2	1	3
1	<p>Тема 11. Феномен бароко в українській культурі</p> <p>Самостійна робота: Особливості розвитку архітектури й образотворчого мистецтва Козацької доби. Ірраціоналізм українського бароко. Етичні цінності доби українського бароко. Просвітництво в Україні.</p>	2	1	3
2	<p>Тема 12. Західноєвропейська культура XIX століття</p> <p>Самостійна робота: Рецепції романтизму в європейському мистецтві. Імпресіонізм в живописі: Едуард Мане, Клод Оскар Моне, П'єр Огюст Ренуар, Едгар Дега. Музичний імпресіонізм: Клод Дебюссі. Академізм як стиль та напрям європейського мистецтва XIX ст.</p>	2	1	3
3	<p>Тема 13. Українська культура XIX століття</p> <p>Самостійна робота: Розвиток філософської освіти в Харківському університеті та її вплив на українське відродження. Творчість Маркіяна Шашкевича. «Руська трійця», «Русалка Дністровая». Український іконопис XIX ст. Національно-політичний світогляд Т. Шевченка.</p>	2	1	3
4	<p>Тема 14. Глобальні проблеми сучасної світової культури</p>	2	0,5	3

	Самостійна робота: Загальні тенденції розвитку культури у ХХ ст. Модернізм і постмодернізм. Футуризм у мистецтві та літературі. Феномен масової культури. Кіч і андеграунд.			
5	Тема 15. Основні напрями розвитку української культури ХХ – початку ХХІ століть Самостійна робота: Основні принципи культурної політики більшовиків в Україні. «Розстріляне Відродження». «Березіль» та роль Л. Курбаса в розвитку театрального мистецтва. Початки кіномистецтва в Україні. О. Довженко. Феномен шістдесятництва.	2	0,5	3
	Контрольна робота		2	
	ВСЬОГО	30	14	45

Загальний обсяг **90 год.**, в тому числі:

Лекцій – **30 год.**

Семінари – **14 год.**

Консультації – **1 год.**

Самостійна робота – **45 год.**

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Історія світової культури: Навч. посіб. / Керівник авт. колективу Л. Т. Левчук. 3-тє вид., перероб. і доп. К.: Центр учбової літератури, 2010. 400 с.
2. Кордон М. В. Українська та зарубіжна культура: Підручник. 3-тє видання. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 584 с.
3. Культурологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів / кол. авторів; за ред. А.Є. Конверського. Харків: Фоліо, 2013. 863с.
4. Культурологія: українська та зарубіжна культура : навч. посіб. / [М. М. Закович, І. А. Зязюн, О. М. Семашко та ін.]; за ред. М. М. Заковича. 4-тє вид., випр. і допов. Київ: Знання, 2009. 567 с.
5. Попович М. В. Нарис історії культури України. К.: «АртЕк», 1998. 728 с.
6. Семчишин М. Тисяча років української культури (Історичний огляд культурного процесу). Нью Йорк: Наукове Товариство ім. Шевченка, 1985. 550 с.

Додаткова:

1. Андерсон Б. Уявлена спільнота. Націоналізм. Антологія / упоряд. О. Проценко, В. Лісовий ; літ. ред. Л. Білик. [2-ге вид. перероб. і доп.] К. : Смолоскип, 2000. С. 333-342.
2. Белічко Ю.В. Українське радянське мистецтво періоду громадянської війни. ДО.:Мистецтво, 1982.183 с.
3. Бурдо Н. Б., Вщейко М. Ю. Трипільська культура. Спогади про золотий вік. Харків; Фоліо, 2007. 451 с.

4. Винайдення традиції / Пер. з англ., наук. ред. М. Климчук ; ред. Е. Гобсбаум, Т. Рейнджер. К. : Ніка-Центр, 2005. 448 с.
5. Гелнер Е. Нації та націоналізм. Націоналізм. Антологія / упоряд. О. Проценко, В. Лісовий ; літ.ред. Л. Білик. [2-ге вид. перероб. і доп.] К. : Смолоскип, 2000. С. 156-169.
6. Голубев С. Киевский митрополит Петр Могила и его сподвижники : опыт церков.-ист. исследования. В 2 т. Т. 1. Киев : тип. Г. Т. Корчак-Новицкого, 1898. Т.1. 559 с.
7. Грушевський М. С. Історія України-Руси: в 11 т., 12 кн. / М. С. Грушевський ; [редкол.: П. С. Сохань (голова) та ін.]. Київ : Наукова думка, 1991–2000. Т. 1. – 1994. С. 21-365.
8. Грушевський М. Культурно-національний рух на Україні в XVI–XVII віці. Київ : друк. С. В. Кульженко в Києві, 1912. 248 с.
9. Дюркгайм Е. Первісні форми релігійного життя. Тотемна система в Австралії. К.: Юніверс, 2002. 420 с.
10. Єрошкіна О.О. Епоха бароко. Навчальний посібник. Харків: Харківський національний університет міського господарства (ХНУМГ) ім. О. М. Бекетова, 2017. 123 с.
11. Єфремов С. О. Історія українського письменства. К.: Femina, 1995. 538 с.
12. Жаборюк А. А. Український живопис останньої третини XIX – початку XX століття. К.; Одеса: Либідь, 1990. 312 с.
13. Жолтовський П. М. Художнє життя на Україні в XVI–XVIII ст. Київ : Наукова думка, 1983. 178 с.
14. Знойко О. Міфи Київської землі та події стародавні. К.: Молодь, 1989. 304 с.
15. Іларіон (Огієнко І.; митрополит) Дохристиянські вірування українського народу : історично-релігійна монографія. Київ: Обереги, 1992. 424 с.
16. Ісаєвич Я. Д. Братства та їх роль в розвитку української культури XVI–XVIII ст. / Я. Д. Ісаєвич; Ін-т сусп. наук Львів. ордена Леніна держ. ун-ту ім. І. Франка. Київ: Наук. думка, 1966. 248, [3] с.
17. Історія європейської цивілізації. Греція / За ред. У. Еко. К.: Фоліо, 2019. 1168 с.
18. Історія європейської цивілізації. Рим. / За ред. У. Еко. К.: Фоліо, 2017. 1040 с.
19. Історія Європейської цивілізації. Середньовіччя. Собори. Лицарі. Міста. / За ред. У. Еко. К.: Фоліо, 2018. 672 с.
20. Історія української культури / За загал. ред. І. Крип'якевича. К.: Либідь, 1994. С. 3-167.